

UNIWERSYTET WARMIŃSKO-MAZURSKI W OLSZTYNIE
WYDZIAŁ NAUK EKONOMICZNYCH

Paweł Zasadzki

**Motywy podejmowania bezpośrednich inwestycji
zagranicznych w Polsce w warunkach kryzysu
gospodarczego**

Koncepcja rozprawy doktorskiej

Opiekun naukowy:

dr hab. Wiesława Lizińska, prof. UWM

Olsztyn 2019

Spis treści

1. Uzasadnienie wyboru tematu.....	3
2. Założenia metodyczne badań.....	7
2.1. Cel i hipotezy badawcze	7
2.2. Zakres i metodyka badania	9
2.2.1. Zakres badań.....	9
2.2.2. Metodyka badań.....	11
3. Wybrane wyniki badań	15
Podsumowanie	24
Ramowy plan pracy	25
Aktywność naukowa	27

1. Uzasadnienie wyboru tematu

W literaturze odnoszącej się do problematyki inwestycji nie ma jednoznacznej odpowiedzi na temat znaczenia kapitału w kształtowaniu życia społeczno-gospodarczego kraju. Efekty mogą się różnić nawet przy podejmowaniu pozornie takich samych inwestycji. Wpływ na to ma wiele zróżnicowanych i zmiennych w czasie czynników, w tym kraj jego pochodzenia¹.

W zależności od źródła pochodzenia kapitału, tj. wewnętrznych oszczędności krajowych bądź zewnętrznego finansowania ze źródeł zagranicznych, nastąpić może zmiana efektów gospodarczych inwestycji. Środki kapitałowe ze źródeł zewnętrznych nie stanowią bowiem prostego substytutu krajowych oszczędności, a ich konsekwencje dla rynku goszczącego są znacznie szersze. Kapitał zagraniczny może oddziaływać na gospodarkę kraju przyjmującego znacznie intensywniej niż kapitał ze źródeł wewnętrznych i powodować odmienne skutki².

Zróżnicowanie to stanowi konsekwencję różnych uwarunkowań oddziałujących na skalę i strukturę napływu kapitału w dominującej formie jaką stanowią bezpośrednio inwestycje zagraniczne (BIZ). Ocena wpływu oddziaływania BIZ na gospodarkę kraju przyjmującego jest niezwykle skomplikowanym i złożonym procesem. Uzyskane przez badaczy niejednorodne wyniki dotyczące efektów oddziaływania BIZ, stanowią potwierdzenie tego jak wiele zmiennych w czasie czynników, determinuje ostateczną wartość, strukturę, a przez to skutki napływu kapitału zagranicznego³.

¹ Puchalska K. 2015. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako czynnik modernizacji polskiej gospodarki*. Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, Nr 41 (1/2015).

Lizińska W., Marks-Bielska R. 2014. *Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych a rozwój gospodarczy Polski*. Ekonomista, Nr 5.

Alaimo V., Fajnzylber P., Guasch L. J., Lopez H. J., Oviedo M. A. 2008. *The investment climate in Latin America. Does the Investment Climate Matter?* Palgrave Macmillan, The World Bank.

² Feldstein M., Horioka, C. 1980. *Domestic Saving and International Capital Flows*. The Economic Journal. Wiley-Blackwell Publishing, Vol. 90, No. 358.

Pach J. 2001. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w świetle bezpieczeństwa ekonomicznego na przykładzie Polski w latach dziewięćdziesiątych XX wieku*. Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków.

³ Budner W. 2007. *Czynniki lokalizacji inwestycji a możliwości rozwoju ekonomicznego gmin w Polsce*. Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum. Wyd. UWM, Olsztyn, Nr 6(3).

Witkowska J. 2000. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a rynek pracy w kraju przyjmującym – aspekty teoretyczne*. Ekonomista, Nr 5, s. 651

Kłysik-Uryszek M. 2011. *Gospodarcze efekty napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do regionu*. W: Rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kształtowaniu aktualnego i przyszłego profilu gospodarczego województwa łódzkiego. red. Świerkocki J. Łódzkie Towarzystwo Naukowe.

Efekty, skala oraz kierunek oddziaływania kapitału zagranicznego determinowane są wieloma zmiennymi. W literaturze przedmiotu stosowane są zróżnicowane kryteria klasyfikacji tych czynników, a jednym z najczęściej wskazywanych jest podział na czynniki typu *push* i *pull*. Karaszewski⁴ (2004), a także wcześniej Reuber i współautorzy⁵ (1973), podkreślają, iż największego napływu BIZ i korzyści dla kraju goszczącego z tytułu przyjmowania BIZ można się spodziewać wówczas, gdy pomiędzy pożądanymi przez inwestora czynnikami i zachętami a motywami dojdzie do jak największej zbieżności. Kluczową pozycję w systemie determinant warunkujących decyzje dotyczące ekspansji zagranicznej stanowią jednak motywy BIZ⁶.

Motywy determinują wybór formy, branży oraz lokalizacji inwestycji, co ma zasadnicze znaczenie w kształtowaniu gospodarczych efektów napływu BIZ. W literaturze przedmiotu stosowane są zróżnicowane klasyfikacje motywów BIZ. Mimo rozbieżności w stosowanej nomenklaturze i mnogości głównych determinant podejmowania BIZ, zastosować można podział wprowadzony przez J. H. Dunninga⁷. Wyodrębnił on cztery grupy motywów, tj. związanych z poszukiwaniem rynków, zasobów, efektywności oraz strategicznych zasobów⁸.

Ustalenie motywów internacjonalizacji działalności gospodarczej oraz czynników determinujących ich pojawienie się stanowi podstawę rozważań nad zjawiskiem napływu kapitału w formie BIZ. Motyw stanowi bowiem niezbędny element, który inwestor musi posiadać, aby dokonać ekspansji zagranicznej⁹.

Jak podkreśla Oziewicz¹⁰ istnieje wiele teorii, w których ekonomiści starali się wyjaśnić przyczyny i mechanizm podejmowania BIZ. Autorka w głównej mierze identyfikuje się je jako teorie o podłożu zyskowym oraz kosztowym. Odmiennego

Djankov S. Hoekmana B. 2000. *Foreign Investment and Productivity Growth in Czech Enterprises*. World Bank Economic Review. Oxford University Press, Vol. 14, No. 1.

⁴ Karaszewski W. 2004. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Polska na tle świata*. Wyd. Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń.

⁵ Reuber, G., Crokellel, H., Emersen, M., Gallias-Hamono, G. 1973. *Private Foreign Investment in Development*. Oxford: Development Centre of the OECD.

⁶ Bitzenis A. P. 2007. *Determinants of Foreign Direct Investment: Evidence from Multinationals in the Post-crisis Era of Bulgaria in the Late 1990s*. Southeast European and Black Sea Studies, No. 7:1.

⁷ Dunning J. H. 2001. *The Eclectic (OLI) Paradigm of International Production: Past, Present and Future*. International Journal of the Economics of Business, Taylor & Francis Journals, Vol. 8(2).

⁸ Gorynia M., Nowak J., Wolniak R. 2009. *Poland's Investment Development Path: in search of a synthesis*. Int. J. Economic Policy in Emerging Economies. Inderscience Enterprises Ltd., Vol. 2, No. 2.

⁹ Rugman M. A. 2010. *Reconciling Internalization Theory and the Eclectic Paradigm*. Multinational Business Review. Emerald Group Publishing Limited, Bingley, No. 18(2).

⁹ Kłysik-Uryszek A. 2010. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w gospodarce regionu. Teoria i praktyka*. CeDeWu, Warszawa.

¹⁰ Oziewicz E. 1998. *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w rozwoju gospodarczym krajów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN)*. Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego.

podziału dokonują z kolei Kłysik-Uryszek oraz Rymarczyk dzieląc teorie na te o charakterze makro oraz mikroekonomicznym, co świadczy o zróżnicowanym podejściu ekonomistów do sposobów klasyfikacji motywów wg różnych kryteriów¹¹.

Teoretycy bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) od samego początku ich pojawienia się próbują określić przyczyny podejmowania tych inwestycji. Stanowi to potwierdzenie istotności motywu inwestora jako głównego powodu internacjonalizacji działalności. Motyw determinuje decyzję, dotyczącą konieczności poszukiwania nowego miejsca swojej działalności, a w konfiguracji z pozostałymi czynnikami przesądza o podjęciu bądź zaniechaniu realizacji inwestycji w danym państwie¹².

Poszczególne motywy internacjonalizacji działalności w formie BIZ, charakteryzują się zróżnicowanym, zmiennym w czasie poziomem istotności w opinii inwestorów i uwarunkowane są wieloma czynnikami, a ich zmiany determinować mogą wartość oraz strukturę napływu BIZ, a w konsekwencji również efekty gospodarcze¹³.

Zmiany struktury, dynamiki wartości oraz znaczenia BIZ obserwowane są od połowy lat 90. XX także w Polsce, a ostatnio w warunkach kryzysu gospodarczego. Istotne z tego względu jest zidentyfikowanie motywów, którymi inwestorzy kierują się przy internacjonalizacji działalności gospodarczej w formie BIZ¹⁴.

Analiza danych pochodzących z materiałów publikowanych przez Narodowy Bank Polski, Główny Urząd Statystyczny oraz Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD), dotyczących wartości oraz struktury napływu BIZ do Polski wykazała zmianę jaka zaszła w podejmowanych w kraju inwestycjach zagranicznych w latach 2008-2017. Zaobserwowano spadek wartości BIZ, któremu towarzyszyła również zmiana struktury geograficznej (m.in. zmniejszenie liczby podmiotów gospodarczych z kapitałem zagranicznym w 6 województwach), branżowej (m.in. zmiany wg stopnia zaawansowania technologicznego) oraz formy inwestowania (m.in. zmniejszenie liczby i udziału podejmowanych inwestycji od podstaw - *greenfield*).

¹¹ Kłysik-Uryszek A. 2010. *Aktywność zagranicznych inwestorów bezpośrednich krajów strefy euro w gospodarce Polski*. Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica, Nr 238. Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Rymarczyk J. 2004. *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa*. PWE, Warszawa.

¹² Rymarczyk J. 2012. *Biznes międzynarodowy*. PWE, Warszawa.

¹³ Lizińska W. 2012. *Klimat inwestycyjny jako czynnik bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce*. Wyd. UWM w Olsztynie, Olsztyn.

Jaworek M., Karaszewski W. 2018. *Ewolucja determinant podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce*. Kwartalnik Naukowy Uczelni Vistula. Akademia Finansów i Biznesu Vistula

¹⁴ Puchalska K. 2012. *Kryzys gospodarczy a napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski*. Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, Nr 24.

Cieślik A. 2005. *Geografia inwestycji zagranicznych. Przyczyny i skutki lokalizacji spółek z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce*. Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Dokonany na podstawie analizy wyników dotychczasowych badań przegląd motywów podejmowania BIZ w Polsce od 1990 r., dostarczył informacji o zmianach jakie zaszły w tym obszarze do 2017 r. Zaobserwowano, iż w warunkach kryzysu nastąpiła zmiana motywów BIZ, co determinować mogło zmiany skali oraz struktury napływu kapitału zagranicznego do kraju. Przeprowadzone badania z uwagi na swoją fragmentaryczność i niekompletność wymagają jednak uzupełnienia.

Określenie powodów podejmowania BIZ w Polsce jest istotne, ze względu na brak aktualizowania badań dotyczących tego obszaru badawczego w ostatnich latach. Jedną z bardziej kompleksowych ocen motywów warunkujących napływ kapitału w formie BIZ do Polski przeprowadzona została do 2010 r. Od tego czasu zarówno wartość przepływów kapitałowych jak i struktura oraz uwarunkowania podjęcia BIZ uległy zmianie, na co wpływ mogła mieć zmiana motywów inwestorów. Determinuje to potrzebę przeprowadzenia szczegółowej analizy zmian motywów podejmowania BIZ i ich konsekwencji dla zmian wartości i struktury BIZ w Polsce.

2. Założenia metodyczne badań

2.1. Cel i hipotezy badawcze

Głównym celem badań realizowanych w ramach pracy doktorskiej jest diagnoza i ocena zmian motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce w warunkach kryzysu gospodarczego.

Realizacja celu głównego opiera się na sformułowanych celach szczegółowych, tj.:

1. Diagnoza i ocena zmian wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce na tle świata i wybranych grup państw.
2. Identyfikacja i ocena zmian struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce - wg formy inwestowania, geograficznej i branżowej (z uwzględnieniem stopnia zaawansowania technologicznego).
3. Diagnoza liczby i struktury (geograficznej i branżowej, wg form prawnych) przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, które rozpoczęły działalność w Polsce w okresie kryzysu gospodarczego.
4. Diagnoza zróżnicowania motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych z uwzględnieniem: kryterium lokalizacji i branży działalności.
5. Zweryfikowanie modelu/mechanizmu podejmowania BIZ w Polsce ze wskazaniem znaczenia motywów.

Cel aplikacyjny badań związany jest z możliwością wykorzystania wyników w kształtowanej polityce pozyskiwania bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz stymulowania oczekiwanej struktury (branżowej i geograficznej) i wartości napływu BIZ.

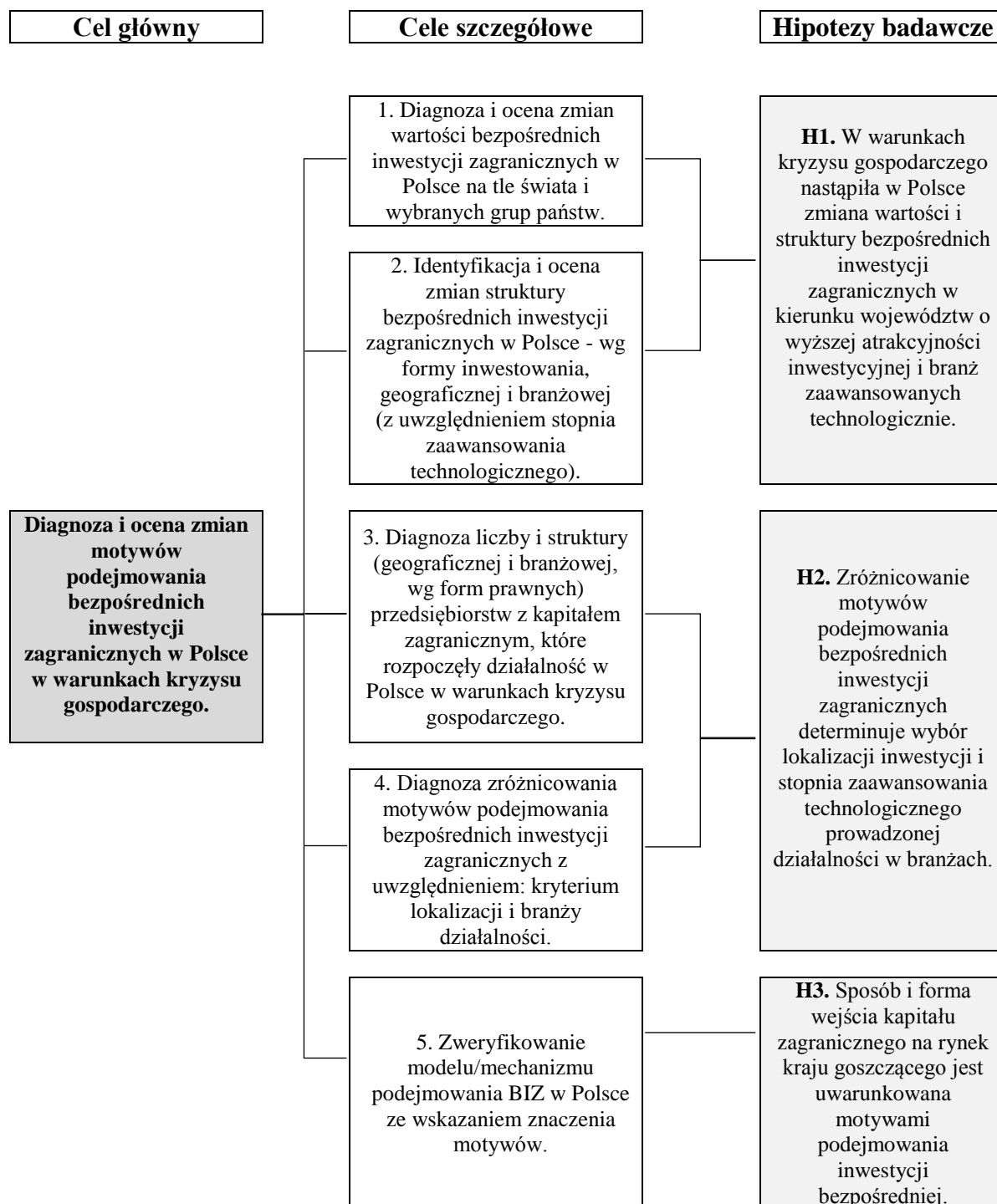
Kierunek badań w rozprawie wytycza sformułowana **hipoteza badawcza**: kryzys gospodarczy miał wpływ na przeorientowanie znaczenia motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce.

Plan badań podporządkowano sukcesywnej weryfikacji przyjętych hipotez badawczych:

- H1:** W warunkach kryzysu gospodarczego nastąpiła w Polsce zmiana wartości i struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kierunku województw o wyższej atrakcyjności inwestycyjnej i branż zaawansowanych technologicznie.
- H2:** Zróżnicowanie motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych determinuje wybór lokalizacji inwestycji i stopnia zaawansowania technologicznego prowadzonej działalności w branżach.

H3: Sposób i forma wejścia kapitału zagranicznego na rynek kraju goszczącego jest uwarunkowana motywami podejmowania inwestycji bezpośredniej.

Weryfikację przyjętych hipotez badawczych oparto o realizację określonych w rozprawie celów (rys. 1).

Rys. 1. Cele i hipotezy badawcze

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Zakres i metodyka badania

Przedmiotem prowadzonych badań są bezpośrednie inwestycje zagraniczne, ze szczególnym uwzględnieniem motywów ich podejmowania w Polsce. Zakres przestrzenny badania obejmuje 16 województw Polski, na terenie których w latach 2009-2018 rozpoczęło działalność 1966 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym.

2.2.1. Zakres badań

Etapy badań

Postępowanie badawcze było zdeterminowane realizacją celu głównego oraz celów szczegółowych. Badania zaplanowano w następującej sekwencji:

- Konceptualizacja badania:
 - *desk-research*,
 - zdefiniowanie problemu badawczego i związanych z nim pojęć,
 - ustalenie metod, technik i narzędzi badawczych,
- Zgromadzenie i analiza danych wtórnych dot. wartości, dynamiki oraz struktury (geograficznej, branżowej, wg form prawnych) BIZ w Polsce;
- Identyfikacja przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zlokalizowanych na terenie 16 województw Polski, pozyskanie i weryfikacja danych teleadresowych przedsiębiorstw. Przeprowadzenie analizy struktury przedsiębiorstw wg formy inwestowania, lokalizacji i branży.
- Opracowanie kwestionariusza ankietowego do badań pierwotnych;
- Wysyłka kwestionariusza ankietowego;
- Sprawdzenie i analiza uzyskanych wyników z badań pierwotnych;
- Opracowanie wyników badania, ich interpretacja, ocena i prezentacja.

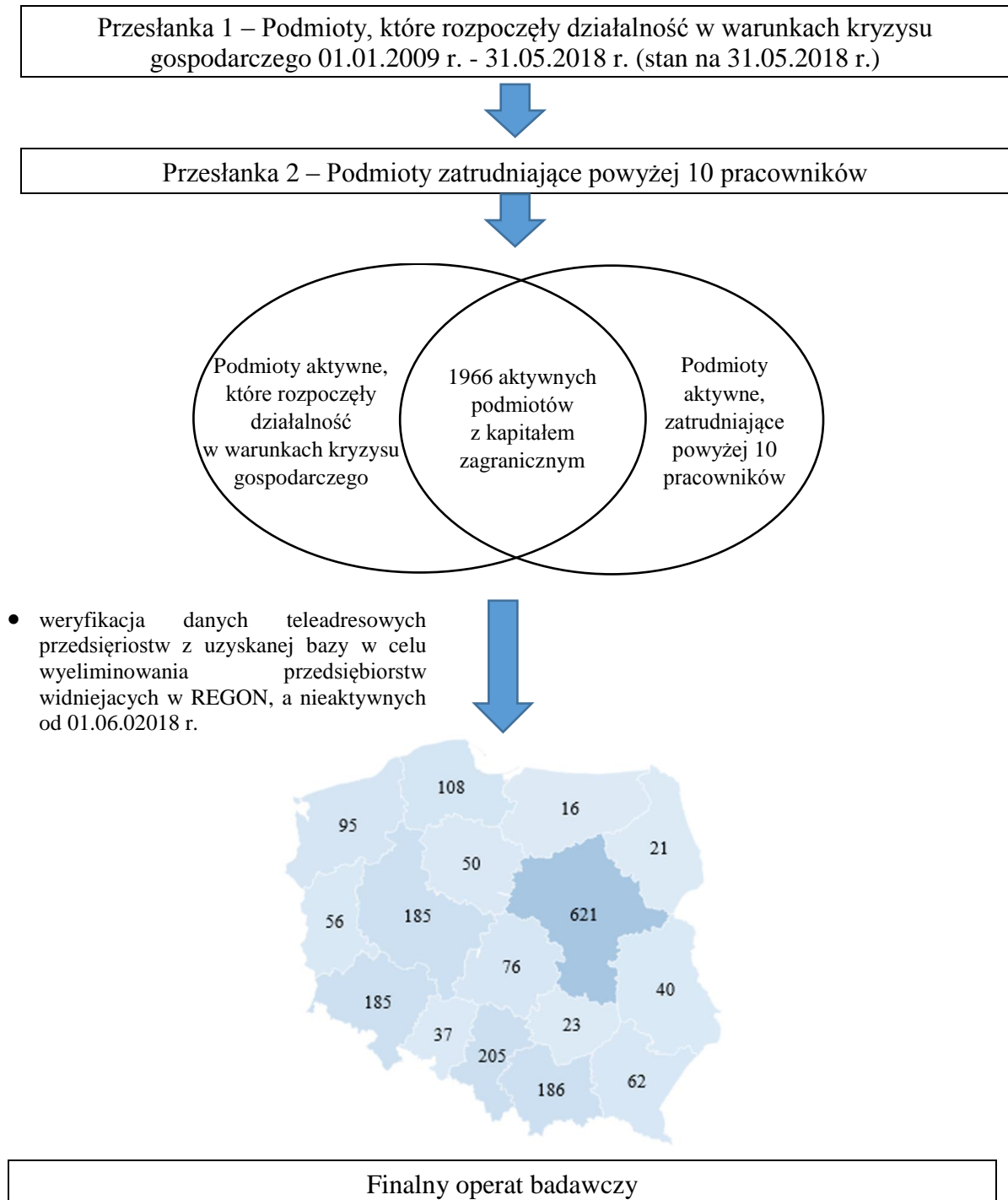
Opis procedury doboru finalnego operatu badawczego

Punktem wyjścia do ustalenia liczebności populacji i zgromadzenia danych teleadresowych była udostępniona przez Urząd Statystyczny w Olsztynie baza adresowa podmiotów, które rozpoczęły działalność gospodarczą w okresie 01.01.2009-31.05.2018 r. (stan na 31.05.2018 r.).

Baza uzyskana została poprzez zdiagnozowanie pod kątem aktywności podmiotów gospodarczych zewidencjonowanych w rejestrze REGON. Wyeliminowane zostały z niej zatem przedsiębiorstwa w stanie upadku, likwidacji, nieaktywne (działalność niepodjęta,

zawieszona, zakończona lub przeniesiona za granicę) oraz nieposiadające kapitału zagranicznego na dzień 31.05.2018 r.

Baza zawiera dane o 1966 aktywnych przedsiębiorstwach, które poddane zostaną dalszej procedurze weryfikacyjnej. W wyniku jej przeprowadzenia nastąpi wyeliminowanie przedsiębiorstw nieaktywnych od 01.06.2018 r (rys. 2).

Rys. 2. Dobór operatu badawczego

Źródło: Opracowanie własne

Procedura aktualizacji bazy zastosowana została na potrzeby badania pilotażowego dla przedsiębiorstw zlokalizowanych w woj. warmińsko-mazurskim w celu zredukowania błędu badawczego. W wyniku weryfikacji danych teleadresowych z bazy wykreślony został jeden podmiot (powód: „wykreślenie wszystkich wpisów z krajowego rejestru sądowego wpis nie jest prawomocny”). Dodatkowo jedno przedsiębiorstwo zmieniło dotychczasową lokalizację, rejestrując się w woj. pomorskim. Finalny operat badawczy dla woj. warmińsko-mazurskiego wynosi aktualnie 14 podmiotów gospodarczych.

Powyższa procedura weryfikacyjna zastosowana zostanie dla wszystkich województw, a obiekty ze statusem podmiotów aktywnych zaklasyfikowane zostaną do badania pierwotnego. Narzędziem w badaniu ankietowym będzie autorski kwestionariusz badawczy.

2.2.2. Metodyka badań

Realizacja celu głównego i celów szczegółowych badania oraz weryfikacja przyjętych hipotez badawczych wymaga wykorzystania zróżnicowanych metod gromadzenia, analizy i prezentacji danych wtórnych i pierwotnych. Źródłami danych wtórnych są przede wszystkim roczniki i materiały publikowane przez Narodowy Bank Polski (NBP) - *Zagraniczne inwestycje bezpośrednio w Polsce (2007-2017)*, Główny Urząd Statystyczny (GUS) - *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym (2007-2019)*, Polską Agencję Inwestycji i Handlu (PAIH) – *Klimat Inwestycyjny w Polsce (2003, 2005, 2010-2017)*, Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD) - *World Investment Report (2007-2017)* oraz Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) - *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016*.

W badaniu wykorzystano również niepublikowane materiały statystyczne przygotowane na zamówienie przez Urząd Statystyczny w Olsztynie. Do uzyskania danych pierwotnych posłużyła metoda badania ankietowego wykonana techniką ankiety pocztowej oraz bezpośredniego badania ankietowego z wykorzystaniem narzędzia badawczego w postaci kwestionariusza ankietowego.

Zastosowanie uniwersalnych metod badawczych, takich jak analiza i synteza oraz sposobów wnioskowania, jak indukcja i dedukcja pozwoliło na sformułowanie problemu badawczego, hipotezy głównej oraz trzech hipotez szczegółowych. Indukcja umożliwi

dotatkowo sformułowanie odpowiednich wniosków dotyczących współzależności występujących między motywami BIZ, formą podjęcia BIZ, skalą i strukturą (geograficzną i branżową) napływu kapitału zagranicznego, a w konsekwencji efektów gospodarczych dla kraju przyjmującego. Dedukcja pozwoli na stworzenie odpowiednich ram teoretycznych niezbędnych do przeprowadzenia części empirycznej badań.

W pracy wykorzystane zostaną następujące metody badawcze:

a) desk research

- **krytyka piśmiennictwa (analiza opisowa)**

Konsekwencją zastosowania ww. metod była szczegółowa analiza przeglądu literatury krajowej i zagranicznej odnoszącej się do badanej problematyki zmiany motywów oraz wartości i struktury podejmowanych w Polsce BIZ. Efektem przeprowadzonych analiz było zidentyfikowanie dotychczasowych motywów podejmowania działalności gospodarczej przez zagranicznych inwestorów w Polsce. W analizie uwzględniono najnowsze wyniki badań krajowych i zagranicznych, które odnoszą się do problemu badawczego.

- **analiza danych statystycznych**

Na podstawie analizy dostępnych baz danych zidentyfikowano zmiany wartości i struktury geograficznej, formy prawnej oraz branżowej BIZ podejmowanych w kraju w podziale na poszczególne sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z uwzględnieniem stopnia zawansowania technologicznego działów branży przetwórstwa przemysłowego oraz usług. Klasyfikacja przetwórstwa przemysłowego i usług wg intensywności B+R nastąpiła w oparciu o metodykę stosowaną przez Europejski Urząd Statystyczny (Eurostat) – Statystyczna Klasyfikacja Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej (NACE rev. 2).

b) badania ankietowe

Badaniem ankietowym objęte zostaną aktywne przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego zlokalizowane na terenie 16 województw Polski, które rozpoczęły działalność gospodarczą w okresie 01.01.2009-31.05.2018 r. Narzędziem w tym badaniu będzie autorski kwestionariusz ankiety, składający się z pytań o zróżnicowanej formule, adekwatnej do poruszanego problemu. Sekwencja i treść pytań będzie uwarunkowana potrzebą uzyskania informacji niezbędnych do weryfikacji hipotez badawczych: 2 i 3.

c) analizy statystyczne

Analiza zgromadzonych danych wtórnych oraz pierwotnych posłuży weryfikacji sformułowanych hipotez i przeprowadzona zostanie przy wykorzystaniu m.in.:

- podstawowych wskaźników opisowych do analizy struktury i natężenia danego zjawiska (Hipoteza 1, Hipoteza 2);
- analizy związków i zależności pomiędzy zmiennymi: analiza korelacji, analiza regresji (Hipoteza 1, Hipoteza 2);
- miary dynamiki zjawisk - indeksy statystyczne (Hipoteza 1, Hipoteza 2):
 - przyrosty absolutne (bezwzględne): jednopodstawowe i łańcuchowe;
 - przyrosty względne: jednopodstawowe i łańcuchowe;
 - wskaźniki dynamiki łańcuchowe;
- miar koncentracji (Hipoteza 1, Hipoteza 2);
- porządkowania liniowego - ustalenie hierarchii obiektów (Hipoteza 2, Hipoteza 3).
- analizy czynnikowej, która z grupy kilkudziesięciu determinant rozpatrywanych przy procesie lokalizacji inwestycji zagranicznej pozwoli na wskazanie ograniczonej liczby grup motywów warunkujących lokalizację BIZ (Hipoteza 2, Hipoteza 3).

W celu weryfikacji pierwszej hipotezy badawczej niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy i oceny zmian wartości BIZ w Polsce. Weryfikacja hipotezy wymaga także zidentyfikowania i oceny zmian struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce - wg formy inwestowania, geograficznej i branżowej (z uwzględnieniem stopnia zaawansowania technologicznego. Do weryfikacji pierwszej hipotezy wykorzystano m.in. indeksy statystyczne (tj. przyrosty absolutne i względne, wskaźniki dynamiki łańcuchowe), wskaźniki struktury oraz koncentracji. Źródłami danych wykorzystanymi do weryfikacji hipotezy były przede wszystkim roczniki i materiały publikowane przez NBP, GUS oraz UNCTAD.

Weryfikacja drugiej hipotezy wymaga analizy danych wtórnych, przeprowadzonej przy wykorzystaniu m.in. wskaźników struktury i koncentracji. Dodatkowo niezbędna będzie analiza danych pierwotnych, które zgromadzone zostaną w wyniku przeprowadzenia badania ankietowego.

Diagnoza liczby i struktury (geograficznej i branżowej, wg form prawnych) przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym z wykorzystaniem metod statystycznych

przeprowadzona została na podstawie danych wtórnych pochodzących z udostępnionej bazy REGON. Diagnoza zróżnicowania motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych poza realizacją szczegółowej analizy przeglądu literatury krajowej i zagranicznej wymaga zrealizowania bezpośredniego badania na finalnym operacie badawczym. W ramach trzeciej hipotezy zweryfikowany zostanie model/mechanizm podejmowania BIZ w Polsce z uwzględnieniem znaczenia motywów. Dodatkowo zidentyfikowana zostanie zmiana znaczenia motywów podejmowania BIZ w Polsce w warunkach kryzysu gospodarczego w stosunku do inwestycji podejmowanych przed światowym kryzysem gospodarczym, z uwzględnieniem charakterystycznych okresów w rozwoju społeczno-gospodarczym w Polsce, wskazanych w pracach badawczych innych autorów.

Do realizacji celów i weryfikacji hipotezy drugiej i trzeciej niezbędne jest ustalenie hierarchii ważności motywów do czego zastosowana zostanie metoda porządkowania liniowego oraz wskaźnik ważności/oddziaływania¹⁵. Wpływ zróżnicowania motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji na wybór lokalizacji geograficznej i branżowej oraz formy wejścia na rynek kraju goszczącego w formie BIZ, zweryfikowany zostanie metodami statystycznymi, m.in. poprzez analizę współzależności i związków pomiędzy zmiennymi. Źródłami danych do weryfikacji hipotez będą przede wszystkim roczniki i materiały publikowane przez NBP, GUS, UNCTAD, IBnGR oraz dane pierwotne uzyskane w drodze badania ankietowego.

Finalnie, weryfikacji poddana zostanie istotność poszczególnych determinant/motywów z wykorzystaniem modeli regresji logitowych. Ich aplikacja pozwoli na jednoczesne uwzględnienie różnych grup czynników warunkujących proces lokalizacji inwestycji zagranicznych, celem wskazania tych kluczowych. Dodatkowo, pozwoli na weryfikację statystyczną na ile firmy cechujące się różnymi motywami wejścia odmiennie spoglądają na czynniki warunkujące podjęcie pozytywnej decyzji o lokalizacji przedsięwzięcia w danym miejscu.

¹⁵ Dzięki zebraniu odpowiedzi na temat roli poszczególnych motywów na skali liczbowej, możliwe będzie ustalenie relatywnej ważności poszczególnych determinant dla firm z kapitałem zagranicznym oraz w przekroju sektorowym/regionalnym.

3. Wybrane wyniki badań

Wartość podejmowanych przepływów kapitałowych w formie BIZ oraz ich struktura wg lokalizacji, form własności oraz branży determinowana jest przez wiele wzajemnie powiązanych czynników. Znaczenie poszczególnych zmiennych, może przyjmować różną wagę w zależności od indywidualnych cech inwestora, czy też kraju lokalizacji działalności.

Zróznicowanie czynników oddziałujących na przepływy kapitału w postaci BIZ może pojawić się nie tylko na szczeblu krajowym, ale i regionalnym. Konsekwencją czego stanowią odmienne tendencje w napływie kapitału zagranicznego do poszczególnych województw kraju, charakteryzujących się określonymi - często indywidualnymi cechami.

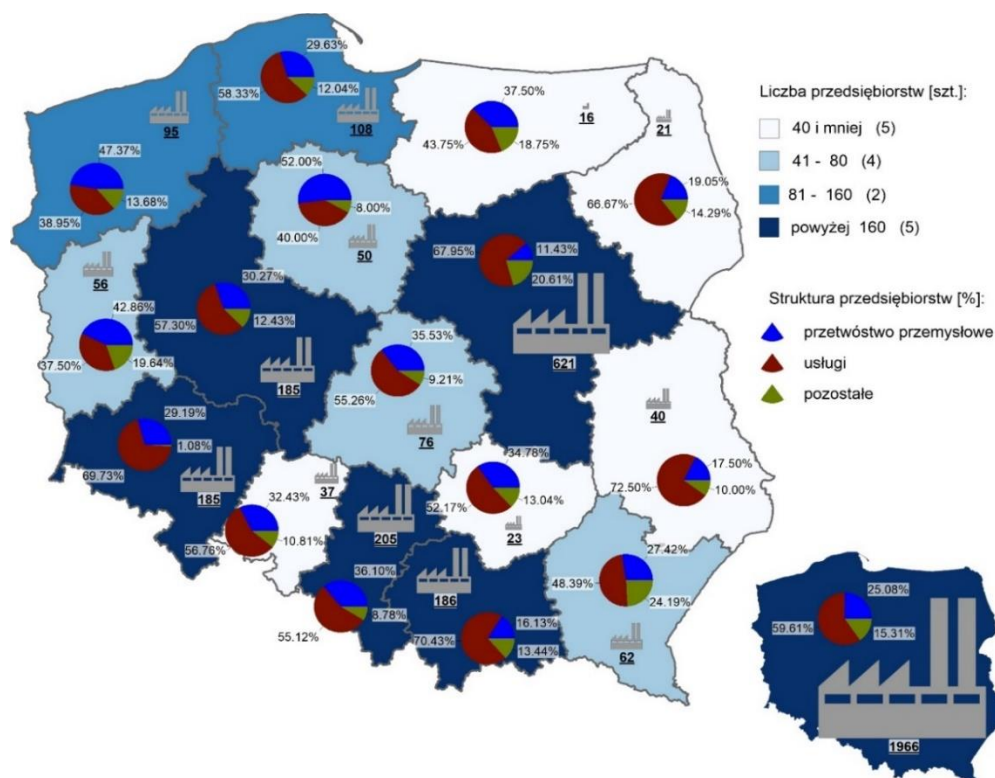
W warunkach kryzysu gospodarczego nastąpiło ograniczenie aktywności inwestorów zagranicznych w Polsce. Zaobserwowane tendencje nie były jednak tożsame dla wszystkich regionów kraju i różniły się nie tylko skalą, ale i kierunkiem zmian.

Przeprowadzona analiza danych dotyczących przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, które rozpoczęły działalność w Polsce w latach 2009-2018, dostarczyła szeregu informacji nt. ich liczby i struktury (geograficznej, branżowej oraz wg form prawnych). Według stanu na 31.05.2018 r. w krajowym rejestrze REGON zarejestrowanych było 1966 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, które posiadały status podmiotów aktywnych.

Największa liczba przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, które podjęły działalność gospodarczą w kraju w latach 2009-2018 zarejestrowana została w woj. mazowieckim (621). Niemal 40% wszystkich badanych przedsiębiorstw zlokalizowana była na terenie zaledwie czterech województw kraju: dolnośląskiego (185), małopolskiego (186), śląskiego (205) oraz wielkopolskiego (185). Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym zarejestrowane w pięciu ww. województwach stanowiły 70% analizowanej grupy jednostek. Skupienie większości podmiotów gospodarczych w wymienionych województwach stanowić może konsekwencją ich relatywnie wysokiego na tle kraju poziomu rozwoju gospodarczego. W regionach tych działalność gospodarczą prowadzi nie tylko *gros* zagranicznych, ale i krajowych inwestorów tworząc wzajemnie silnie rozbudowane ośrodki przedsiębiorczości.

Najczęściej wybierane na miejsce prowadzenia działalności gospodarczej województwa, klasyfikowane są jednocześnie, jako te o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej na tle pozostałych regionów kraju. Zagraniczni inwestorzy nie znając

dogłębnie specyfiki wszystkich województw Polski, kierują się często opinią innych przedsiębiorców, instytucji okołobiznesowych oraz wynikami analiz i raportów, w których oceniany jest klimat inwestycyjny regionów. Inwestorzy wyrażają większą skłonność do lokalizowania działalności w stabilnych, relatywnie dobrze rozwiniętych i atrakcyjnych gospodarczo regionach. Szczególnie istotnego znaczenia cechy te, nabierają w warunkach wzrostu niepewności inwestycyjnej, której podłoże stanowić może kryzys gospodarczy. Do grona województw Polski, charakteryzujących się takimi uwarunkowaniami zaliczyć w Polsce można m.in. wspomniane regiony, w których działalność gospodarczą lokowała znaczna część zagranicznych inwestorów (rys. 3).

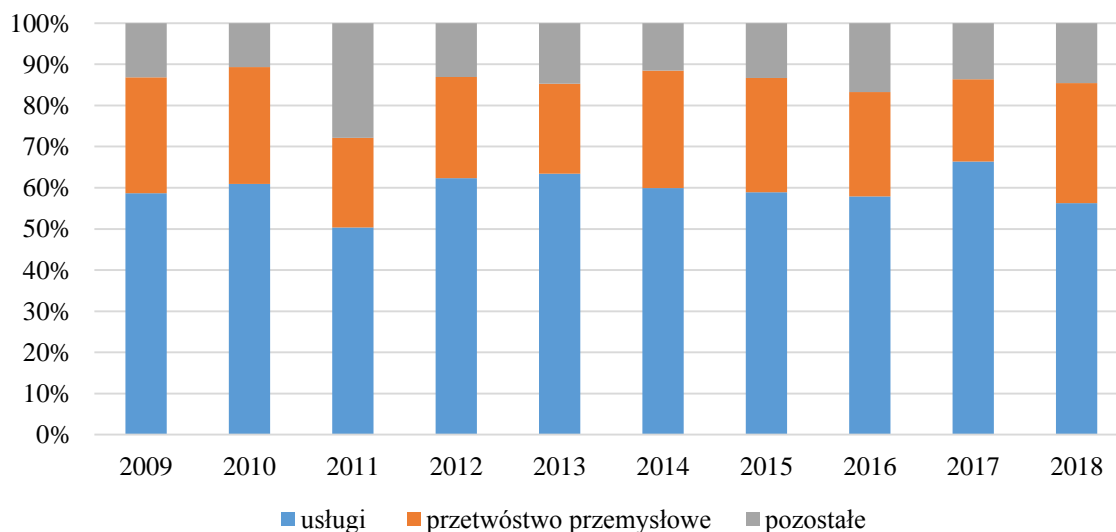
Rys. 3. Liczba i struktura branżowa podmiotów z kapitałem zagranicznym w podziale regionalnym¹⁶

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON

Wybór sekcji, w której prowadzona jest działalność gospodarcza przedsiębiorstw uwarunkowany jest różnymi czynnikami, wykraczającymi często poza sferę wpływu kraju goszczącego. Decyzje te uzależnione są m.in. strategią i procesem decyzyjnym na poziomie macierzystego przedsiębiorstwa.

¹⁶ Liczba obejmuje podmioty aktywne gospodarczo wpisane do rejestru REGON, które rozpoczęły działalność w okresie 2009-2018 (stan na 31.05.2018 r.)

Zaklasyfikowane do badania przedsiębiorstwa prowadziły działalność gospodarczą głównie w sekcji usług¹⁷ (1172 podmioty), których udział w analizowanym okresie oscylował w granicach 60%. Odsetek przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w przemyśle wyniósł w analizowanym okresie w skali kraju 25% (493 podmioty). Udział przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w pozostałych sekcjach¹⁸ był najmniejszy i wyniósł ok. 15% na poziomie kraju (rys. 4).

Rys. 4. Struktura podmiotów z kapitałem zagranicznym w podziale na Sekcje PKD
Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON

Jedną z kluczowych decyzji inwestora decydującego się na internacjonalizację zagraniczną jest wybór sposobu wejścia na nowy rynek. Przedsiębiorca dokonujący ekspansji działalności w formie BIZ może podjąć ją od podstaw lub poprzez przejęcie części albo całości udziałów w lokalnej firmie. Nastąpić to może w różnych konfiguracjach, determinowanych motywami, którymi inwestor kieruje się przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu zagranicznej działalności.

Dominującą formą wśród przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym posiadających status aktywnych gospodarczo była w latach 2009-2017 własność zagraniczna. Udział tej formy w 2017 r.¹⁹ wzrósł w stosunku do 2009 r. o 15 p. p., do poziomu 76%. W analizowanym okresie zaobserwowano spadek liczby przedsiębiorstw z przewagą własności krajowej (o 8 podmiotów) oraz wzrost liczby przedsiębiorstw z przewagą

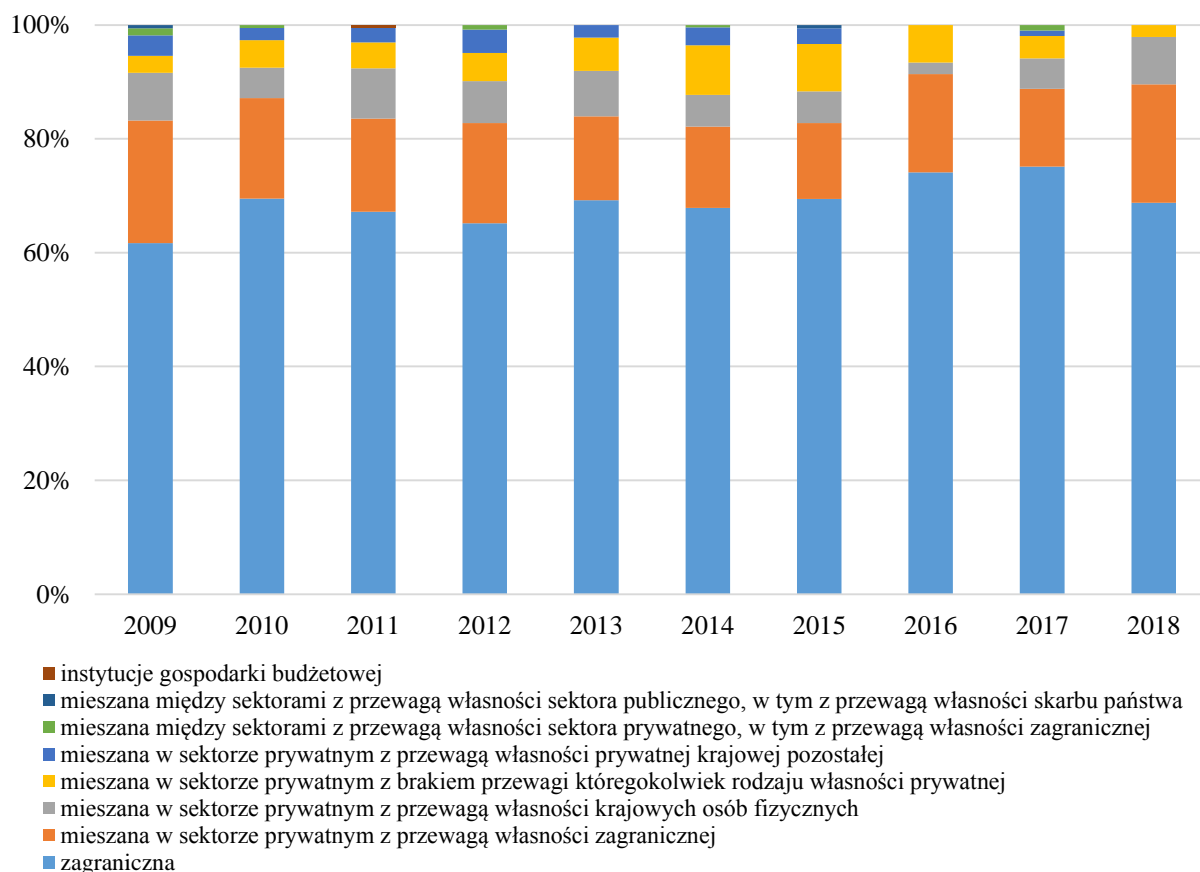
¹⁷ Usługi łącznie: G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U.

¹⁸ Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; górnictwo i wydobywanie; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo.

¹⁹ Obliczenia w relacji do 2017 r. ze względu na niekompletne dane za 2018 r. (do 31.05.2018 r.)

własności zagranicznej (o 37 podmiotów). Udział grupy z przewagą własności zagranicznej wyniósł w 2017 r. 90% i był wyższy w relacji do 2009 r. o 6 p. p. Odsetek podmiotów gospodarczych, w których przeważająca była własność krajowa wyniósł w 2017 r. 6%, co stanowiło spadek względem 2009 r. o 6 p. p.

Strukturę form własności podmiotów zagranicznych determinować może kraj pochodzenia inwestorów lokujących kapitał w Polsce. Wskazuje się, iż znacznie częściej na wspólne inicjatywy z lokalnymi firmami decydują się przedsiębiorcy z odległych geograficznie lub kulturowo gospodarek. Zależność tę wzmacnia m.in. nieznamość specyfiki rynku lokalizacji kapitału, ograniczenia finansowe, a także chęć ograniczenia ryzyka inwestycyjnego. Wpływ na wysoki udział w strukturze podmiotów własności zagranicznej mogła mieć przede wszystkim bliskość kluczowych inwestorów - geograficzna i kulturowa. Dodatkowo, strukturę determinować mogła stabilna sytuacja gospodarcza w warunkach kryzysu oraz dodatni, relatywnie wysoki poziom rozwoju gospodarczego Polski na tle państw świata.

Rys. 5. Struktura form własności podmiotów zagranicznych zarejestrowanych w rejestrze REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON

W warunkach kryzysu gospodarczego w Polsce nastąpiła zmiana nie tylko skali, ale i struktury napływu BIZ. Spowodowane mogło to być zmianami motywów podejmowania działalności poza granicami kraju macierzystego wśród zagranicznych przedsiębiorców. Od 2008 r. przedsiębiorcy zagraniczni wskazywali z większą częstotliwością jako kluczowe, efektywnościowe motywy podjęcia BIZ w Polsce, charakterystyczne dla branż technologicznie zaawansowanych. Część przedsiębiorców dokonuje w dobie kryzysu, przeorientowania działalności z branż niskiej techniki na rzecz bardziej zaawansowanych technologicznie. Decyzje te determinowane są różnymi motywami, przy czym wskazuje się na kluczową rolę dążenia do ograniczenia ryzyka prowadzonej działalności. Nastąpić to może poprzez ulokowanie kapitału w działach gospodarczych, które wykazują relatywnie niskie uzależnienie względem agregatowego popytu i negatywnych szoków gospodarczych, bądź też regionach cechujących się korzystnymi warunkami do prowadzenia działalności gospodarczej

Największa liczba podmiotów z sekcji przetwórstwa przemysłowego zarejestrowana była w grupie województw o najwyższej (156) i wysokiej (92) ocenie atrakcyjności inwestycyjnej²⁰ dla przetwórstwa przemysłowego. Łączny udział tych grup regionów w ogóle przedsiębiorstw zarejestrowanych w sekcji C stanowił 50%. Relatywnie duża liczba podmiotów gospodarczych (106) z sekcji przetwórstwa przemysłowego zarejestrowana była w województwach o przeciętnej atrakcyjności inwestycyjnej. W grupie województw o niskiej i najniższej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu zarejestrowanych była najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych w przetwórstwie przemysłowym, kolejno 51 i 88.

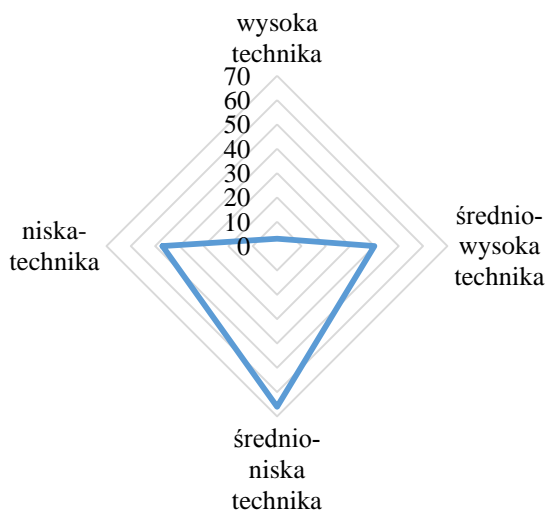
Szczegółowa analiza struktury lokalizacji przedsiębiorstw zagranicznych w sekcji przetwórstwa przemysłowego umożliwiła identyfikację ich rozkładu wg stopnia zaawansowania technologicznego. W grupie o najwyższej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej widoczny jest równomierny rozkład działalności przedsiębiorstw między działy średnio-wysokiej (40), średnio-niskiej (66) oraz niskiej techniki (47), w które działalność prowadzi 98% przedsiębiorstw z sekcji C.

Gros przedsiębiorstw zlokalizowanych w województwach o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej zarejestrowanych było w działach średnio-niskiej i niskiej techniki (78%).

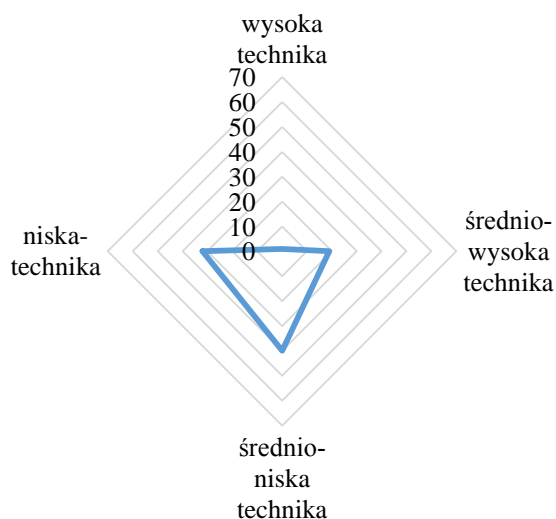
²⁰ Oceny atrakcyjności inwestycyjnej województw w poszczególnych sekcjach przeprowadzana jest przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) na podstawie analizy siedmiu grup wskaźników cząstkowych, tj. zasoby i koszty pracy; aktywność województw wobec inwestorów; dostępność transportowa; wielkość rynku zbytu; poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej; poziom rozwoju infrastruktury społecznej; poziom bezpieczeństwa powszechnego.

W województwach o przeciętnej ocenie atrakcyjności dla przemysłu niemal 50% wszystkich podmiotów zarejestrowanych jest w działach technologicznie niezaawansowanych. Łącznie w przemysłach niskiej techniki działalność prowadziło 83% podmiotów. Największa liczba przedsiębiorstw (9) prowadzących działalność w sekcji przetwórstwa przemysłowego wysokiej techniki zarejestrowana jest wśród województw o najniższej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej. Jest to jednak konsekwencją zaklasyfikowania do tej grupy województw regionu mazowieckiego, w którym przedsiębiorstwa te funkcjonowały (rys. 6).

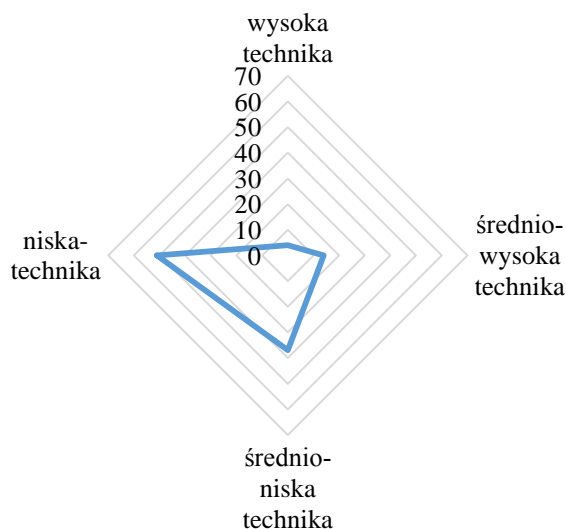
województwa o najwyższej ocenie atrakcyjności

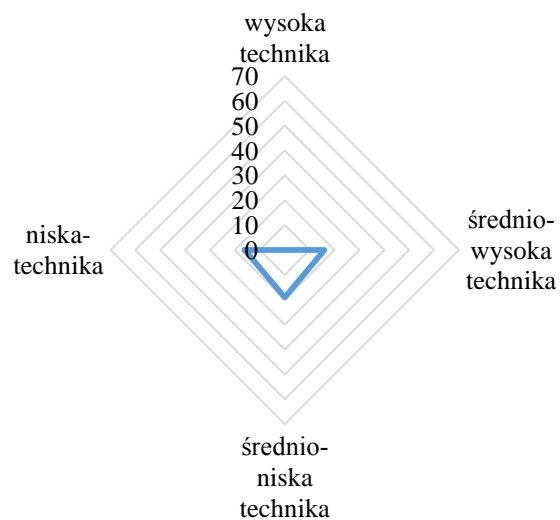
województwa o wysokiej ocenie atrakcyjności

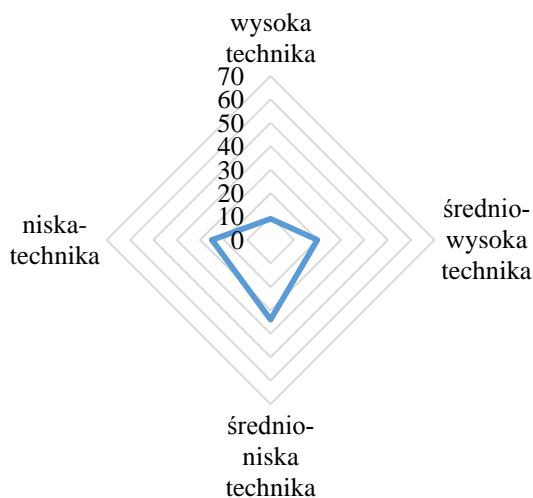
województwa o przeciętnej ocenie atrakcyjności

województwa o niskiej ocenie atrakcyjności

województwa o najniższej ocenie atrakcyjności

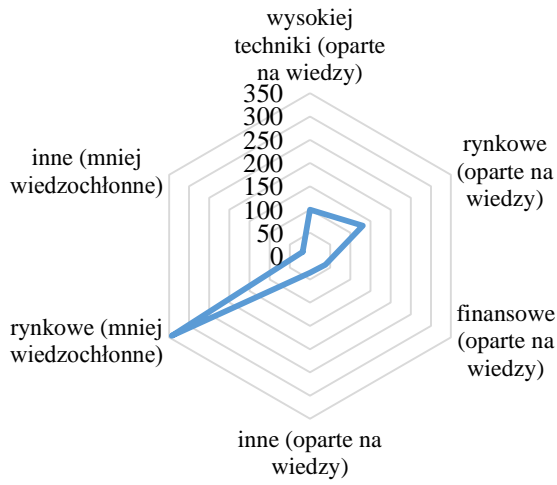
Rys. 6. Struktura podmiotów z kapitałem zagranicznym wg stopnia zaawansowania technologicznego w przetwórstwie przemysłowym i atrakcyjności inwestycyjnej województw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON i IBnGR

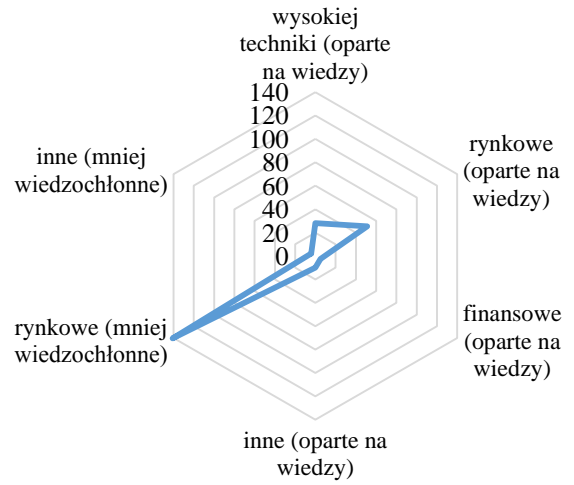
Najwięcej przedsiębiorstw z sekcji usług zarejestrowanych było w województwach o najwyższej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej. W województwach zaklasyfikowanych do wybranej grupy przypisanych było łącznie 666 przedsiębiorstw (57% ogółu). Liczba podmiotów gospodarczych w województwach o wysokiej i przeciętnej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej wyniosła kolejno 239 i 125 przedsiębiorstw. W pozostałych dwóch grupach skupiających 7 regionów zarejestrowanych było jedynie 16,7% przedsiębiorstw działających w branży usługowej.

W strukturze sekcji wg stopnia zaawansowania technologicznego przeważały usługi rynkowe mniej wiodochłonne. W grupie usług zaawansowanych technicznie, najwięcej przedsiębiorstw zarejestrowanych było w działalności rynkowej oraz usługach opartych na wiedzy. Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym lokowały swoją działalność w województwach charakteryzujących się najwyższymi ocenami czynników lokalizacyjnych przyjętych do pomiaru syntetycznego poziomu atrakcyjności inwestycyjnej. Zależność ta widoczna jest zarówno wśród zagranicznych inwestorów działających w sekcji przetwórstwa przemysłowego, jak i usług. Dostrzec można, iż w strukturze badanych podmiotów z sekcji C, dominuje działalność w branżach średnio-nisko i nisko zaawansowanych technologicznie.

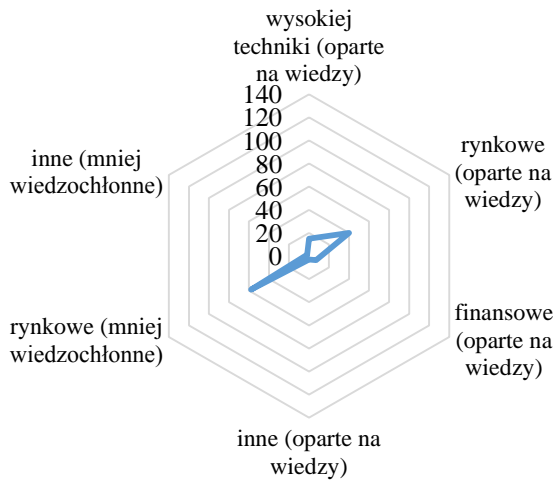
województwa o najwyższej ocenie atrakcyjności

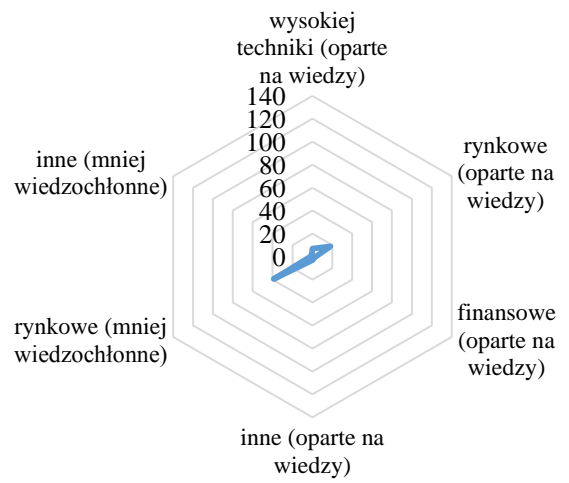
województwa o wysokiej ocenie atrakcyjności

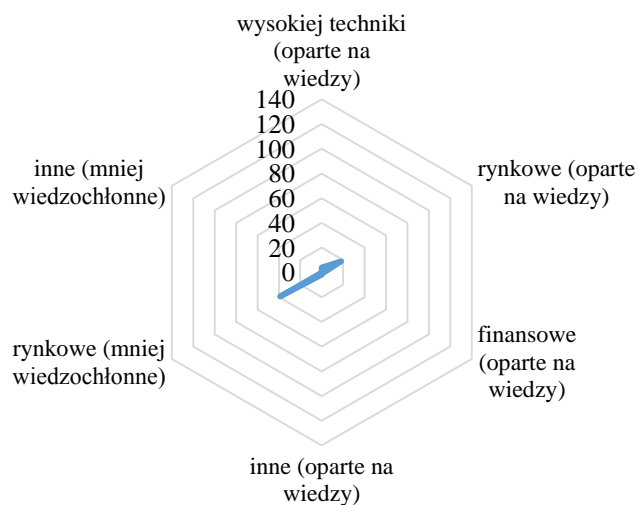
województwa o przeciętnej ocenie atrakcyjności

województwa o niskiej ocenie atrakcyjności

województwa o najniższej ocenie atrakcyjności

Rys. 7. Struktura podmiotów z kapitałem zagranicznym wg stopnia zaawansowania technologicznego w usługach i atrakcyjności inwestycyjnej województw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON i IBnGR

Wśród przedsiębiorstw usługowych, najwięcej przedsiębiorstw koncentruje działalność w usługach rynkowych (mniej wiedzochłonnych). Odmienny stan koncentracji przedsiębiorstw wg stopnia zaawansowania technicznego w poszczególnych grupach województw (w sekcji przetwórstwa przemysłowego oraz usług) determinowany może być zróżnicowanymi motywami podejmowania BIZ, którymi kierowali się inwestorzy z poszczególnych regionów dokonujących internacjonalizacji w Polsce.

Podsumowanie

Większość aktywnych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, które rozpoczęły działalność gospodarczą w Polsce w warunkach kryzysu zarejestrowanych zostało w zaledwie pięciu regionach kraju. W województwach mazowieckim, dolnośląskim, małopolskim, śląskim oraz wielkopolskim swoją działalność skupiło 70% wszystkich analizowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON.

Dominującą formą wśród badanych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym była własność zagraniczna. Udział podmiotów z tej grupy wraz z przedsiębiorstwami z przewagą własności zagranicznej wzrósł w latach 2009-2017 do poziomu 90%.

Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym z sekcji przetwórstwa przemysłowego oraz usług rejestrowały swoją działalność w regionach o najwyższej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej. Wśród poszczególnych grup województw dostrzeżono zróżnicowany stan koncentracji przedsiębiorstw wg stopnia zaawansowania technicznego obydwu poddanych analizie sekcjach.

Powodem dużego zainteresowania inwestorów zagranicznych wybranymi regionami mogła być ich wysoka ocena w rankingach mierzących poziom atrakcyjności inwestycyjnej oraz stabilny i relatywnie wysoki poziom rozwoju gospodarczego.

Strukturę form własności podmiotów zagranicznych, podobnie jak rozkład geograficzny, determinować mogły odmienne motywy podjęcia zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw z danych województw. Szczególnie istotną w wyborze formy własności cechę, stanowić może geograficzna i kulturowa bliskości inwestorów w stosunku do rynku lokaty. Dodatkowo wpływ na formę własności mogła mieć stabilna sytuacja gospodarcza w warunkach kryzysu oraz dodatni, relatywnie wysoki poziom rozwoju gospodarczego Polski na tle państw świata.

Odmienne stan koncentracji działalności przedsiębiorstw w poszczególnych grupach województw (w sekcji przetwórstwa przemysłowego oraz usług) wg stopnia zaawansowania technicznego zaawansowana w poszczególnych grupach województw determinowany może być zróżnicowanymi motywami podejmowania BIZ, którymi kierowali się inwestorzy z poszczególnych regionów dokonujących internacjonalizacji w Polsce.

Ramowy plan pracy:

1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako forma międzynarodowego przepływu kapitału
 - 1.1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a inwestycje krajowe – specyfika uwarunkowań podejmowania i znaczenia dla gospodarki
 - 1.2. Złożoność procesu diagnozowania i analizowania zjawiska przepływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych
 - 1.3. Internacjonalizacja działalności gospodarczej w formie inwestycji bezpośrednich
 - 1.4. Mechanizm podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych – ujęcie modelowe
 - 1.5. Ujęcie teoretyczne i empiryczne konsekwencji wyboru formy i modelu inwestycji bezpośredniej dla gospodarki przyjmującej
2. Motywy podejmowania BIZ – ujęcie teoretyczne
 - 2.1. Motywy podejmowania BIZ w systemie determinant
 - 2.2. Miejsce motywów BIZ w wybranych teoriach
 - 2.3. Klasyfikacja i charakterystyka motywów
 - 2.3.1. Motywy związane z poszukiwaniem rynków - *market seeking*
 - 2.3.2. Motywy związane z poszukiwaniem zasobów - *resource seeking*
 - 2.3.3. Motywy związane z poszukiwaniem efektywności - *efficiency seeking*
 - 2.3.4. Motywy związane z poszukiwaniem strategicznych zasobów - *strategic assets seeking*
 - 2.4. Skutki gospodarcze napływu BIZ w kraju biorcy w kontekście motywów ich podejmowania
3. Ewolucja zmian motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce
 - 3.1. Determinanty zmiany motywów BIZ w Polsce
 - 3.2. Zarys historyczny motywów BIZ w Polsce
 - 3.3. Motywy BIZ w Polsce po kryzysie finansowym
4. Cel i metodyka badań
 - 4.1. Cel, hipotezy, pytania badawcze i zakres badań
 - 4.2. Charakterystyka badanych jednostek
 - 4.3. Źródła materiału badawczego i metodyka badań
 - 4.4. Założenia i przebieg badania empirycznego

5. Napływ kapitału zagranicznego w formie inwestycji bezpośrednich do Polski i jego koncentracja
 - 5.1. Wartość i dynamika BIZ podjętych w Polsce na tle zmian światowych i wybranych grup krajów
 - 5.2. Bezpośrednie formy inwestowania kapitału zagranicznego w Polsce
 - 5.3. Struktura geograficzna BIZ w Polsce
 - 5.4. Struktura branżowa BIZ podjętych w Polsce oraz jej zmiana
6. Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym w Polsce po okresie ujawnienia się kryzysu gospodarczego
 - 6.1. Formy wejścia przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym
 - 6.2. Struktura geograficzna przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym
 - 6.3. Struktura branżowa przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym
7. Zróźnicowania motywów podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych
 - 7.1. Motywy podejmowania BIZ a lokalizacja inwestycji
 - 7.2. Motywy podejmowania BIZ a branża prowadzonej działalności.
 - 7.3. Znaczenie motywów w modelu mechanizmu podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Podsumowanie i wnioski

Piśmiennictwo

Aktywność naukowa

1. Kisiel R., Lizińska W., **Zasadzki P.** 2017. *Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w Polsce*. W: Gospodarka niskoemisyjna i jej wpływ na rozwój województwa wielkopolskiego. red. Pająk K. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
2. **Zasadzki P.** 2017. *Zmiana wielkości i struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kontekście rozwoju kraju*. W: Koła naukowe – szkołą twórczego działania. Nauki społeczne Tom II. red. Szatrawska I., Szatrawski K., Gołębiowska M. Wyd. ABADA, Olsztyn.
3. **Zasadzki P.** 2019. *Klimat prawno-administracyjny jako czynnik kształtowania wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych w wybranych gospodarkach*. Acta Scientiarum Polonorum Administratio Locorum. Wyd. UWM w Olsztynie, 18(1)2019.
4. **Zasadzki P.** 2019. *Otoczenie instytucjonalne w województwie warmińsko mazurskim – przykład Regionalnego Systemu Usług*. Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (w druku).
5. Lizińska W., **Zasadzki P.** 2019. *Determinanty podejmowania BIZ w Polsce w latach 1990-2017*. Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa (w procesie wydawniczym).
6. Aktywny udział w warsztatach pt. *Przedsiębiorczość regionalna i lokalna*, zorganizowanych w ramach konferencji pt. *Forum Gmin na 5!*. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, 11-12.05.2017 r.
7. Zaprezentowanie pracy *Baza ofert inwestycyjnych w województwie warmińsko-mazurskim* w sesji posterowej konferencji naukowej pt. *Regionalne uwarunkowania rynku nieruchomości*. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, 16.11.2018 r.
8. Kierownik i wykonawca projektu pt. *Współpraca przedsiębiorstw woj. warmińsko-mazurskiego z instytucjami otoczenia biznesu i uczelniami wyższymi*, realizowanego w ramach Studenckiego Grantu Rektora.